

Společnost pro církevní právo

AKTUALITY

2/2020/1

Internetový zpravodaj Společnosti pro církevní právo
Praha – Brno – Olomouc

3. února 2020 | 11. ročník

Obnova mariánského sloupu v srdci Prahy: katolíci patří k českému národu

Ve čtvrtek 23. ledna 2020 učinilo zastupitelstvo hlavního města Prahy historické rozhodnutí: replika sloupu Panny Marie může být na Staroměstském náměstí v Praze umístěna.

Po letech dlouhého očekávání konečně radost. Důvodů k radosti je v tomto případě hned několik: protiprávní čin skupiny vandalů z 3. listopadu 1918 bude napraven a právní stav obnoven, krása nejstarobylejšího náměstí v Čechách bude zvýšena a památnost všech historických objektů na něm umístěných posílena. Občanská iniciativa Společnosti pro obnovu mariánského sloupu korunována úspěchem a tak posíleno stále ohrožené vědomí, že to stojí za to, být aktivním občanem a angažovat se ve veřejných záležitostech.

Každý sloup Panny Marie má hluboký náboženský význam. Katoličtí křesťané, tj. většina křesťanů na celém světě i v naší zemi, i velká část křesťanů dalších vyznání těmito památníky vyjadřují svou úctu k Matce Spasitele světa, rodičce pravého Boha a pravého člověka, Božího Syna Ježíše Krista. A také k Té, která se za všechny přimlouvá, tak jako za svatebčany v Káně Galilejské (Jan 2,1–12). A také k Té, která trvale připomíná hodnotu mateřství i panenství, hodnotu žen v lidstvu a ve společnosti. A tato úcta k Matce je jistě vysoce hodnocena Ješím Synem. Jaký význam hraje vztah syna k matce i mezi námi, obyčejnými lidmi! Tím spíše mezi Božím Synem a Jeho Matkou, Bohorodičkou.

Můžeme být hrdi na to, že se i v naší zemi uchoval tak vysoký počet mariánských sloupů, které krásí snad každé třetí, čtvrté město u nás. A to přes nepřízeň, které byli ti, kdo Pannu Marii ctí, po dlouhou dobu vystavováni. Tichý respekt a přichylnost k trvalým hodnotám mnoha těch, kdo mezi Mariiny ctitele nepatří, jistě napomohla tomu, že se mariánské sloupy zachovaly.

V následujících řádcích bych však rád obrátil pozornost čtenářů na ještě jeden aspekt, který mně leží na srdci obzvlášť. Již v mladých letech, kdy jsem byl aktivním členem Českobratrské církve evangelické, jejím presbyterem a učitelem nedělní školy, mě bolel chladný nezáměr mnoha mých spolubratřích o to, jakou ranou do duše katolických bratří je ta stará křivda na Staroměstském náměstí. U některých jednotlivců dokonce i zbytky pomstychtivé radosti nad tím, jak to tenkrát, na začátku první republiky, dostali ti katolíci natřeno. Také oni ovšem věděli, že nešlo jen o revoluční odplatu Rakousku či reakci divokého davu na to, že se československý převrat v říjnu 1918 odbyl bez krve, jak o tom uvažovali publicisté i oficiální propaganda. Všem bylo jasné, že jde nejen o Vídeň, ale o katolickou víru, a s postupem doby právě a především o tuto víru.

Nakonec můžeme vzpomenout, že vůdce těch, kdo starý sloup bourali, byl těsně před svým činem zástupcem v té době nešťastné pražské radnice varován a přesvědčován, aby tohoto nechal, neboť sloup nemá nic společného s Bílou horou (1620), ale byl postaven až roku 1650 v souvislosti s vítězstvím Pražanů nad loupícími švédskými vojsky na konci třicetileté války.

Byl jsem si čím dále tím více vědom toho, že jde nejen o úctu k Matce Boží, která je sice evangelíky také ctěna, ale jen tak maličko. Ale o úctu k náboženskému přesvědčení našich bratří katolíků, a ke svobodě svědomí vůbec.

Mariánský sloup se totiž po roce 1918 stal symbolem pokusů o zneuznání významu katolíků jako součásti českého národa. A když se posléze začala krásná ekumenická spolupráce od dob dvojí nesvobody rozvíjet, také díky tomu, že ve stejných nacistických koncentračních táborech i komunistických vězeních a lágrech se ocitli všichni společně, nač ji kazit odporem k odčinění historické křivdy.

I po doplnění svého přesvědčení na katolické v roce 1972 jsem nepřestal horovat pro myšlenku obnovení sloupu, a začal tiše věřit, že se nekatoličtí křesťané o tuto věc zasadí stejně horlivě a pomohou tak zasypat dávné příkopy nevraživosti. Katolíci přece dokázali překročit svůj stín a zasadit se o to, že i oni uznali dílo českého církevního reformátora, odsouzeného a upáleného kněze Jana Husa. Zorganizování velkého husovského symposia historiků v roce 1999 přímo v Římě, v srdci katolického světa, je toho důkazem. Proč by i nekatolíci nemohli přispět stejnou měrou k vzájemnému pochopení a dokázat, že ekumenismus vnímají jako vážný úkol.

Pomník Jana Husa byl svým tvůrcem situován, aby byl obrácen směrem ke sloupu Panny Marie takovým způsobem, jakým byl Husův vztah k Panně Marii i za jeho života, tj. uctivým. A jestliže se ve vnímání veřejnosti stal Husův pomník symbolem reformačního křesťanství v českém národě, znamenala absence sloupu Panny Marie vypuzení katolické části křesťanů z národa.

A tak vyjadřuji své nadšení nad tím, že Panna Maria se vrací na své místo vedle pomníku Jana Husa a že smíření obou částí českého křesťanstva je tím symbolizováno. A z tohoto symbolu míru a pokoje, sjednocení národních a euroatlantických tradic v srdci Evropy by měla mít radost i agnostická většina obyvatel u nás. Ano, snad i ti z ateistů, kteří jsou ve své filozofii nositeli pokojných snah.

Jiří Rajmund Tretera OP

Vzpomínka na setkání s kardinálem Schönbornem

Dne 22. ledna 2020 se dožil 75 let vídeňský arcibiskup Christoph kardinál Schönborn OP, narozený v zámku Skalka v severních Čechách, jeden ze spoluautorů velkého vydání Katechismu katolické církve z roku 1997. Jeho prapraprátec František de Paula Schönborn byl pražským arcibiskupem v letech 1885–1899 a kromě řady pozitivních činů se zasloužil o konečné oddělení českého bohosloví od německého zřízením samostatné fakulty v rámci české Karlo-Ferdinandovy univerzity.

S Christophem Schönbornem mne spojuje několik milých osobních vzpomínek. Poprvé jsme se setkali ještě v době komunistické totality, kdy otec Christoph, v té době profesor na Katolické univerzitě ve Fribourgu (Švýcarsko), přijížděl vyučovat teologii své spolubratry na pozemně působícím Generálním studiu řádu bratří dominikánů. Byl jsem jedním z jeho žáků.

Podruhé jsme se setkali v srpnu 1991 v rakouském dominikánském klášteře v Retzu hned u moravských hranic, nedaleko našeho klášteře ve Znojmě. Vedl jsem tam skupinu šesti noviců na zkušenou v Rakousku. Christoph byl tehdy těsně před svým biskupským svěcením a byl již nominován do úřadu pomocného biskupa ve Vídni.

Jiří Rajmund Tretera OP

Konference o bl. Jindřichu Librariovi slavila úspěch

28. ledna 2020 se v sále bývalého dominikánského kláštera na Piaristickém náměstí v Českých Budějovicích uskutečnila vědecká konference s názvem *Bl. Jindřich Librarius, O. P., a jeho význam pro současnost*. Byla uspořádána Biskupstvím českobudějovickým a Statutárním městem České Budějovice.

Na začátku konference uvítal přítomné českobudějovický diecézní biskup Mons. Vlastimil Kročil spolu s primátorem města Ing. Jiřím Svobodou. Krátký pozdrav přednesla rovněž hejtmanka Jihočeského kraje Mgr. Ivana Stráská. Účel konference vyzdvihl v úvodním vystoupení J. Em. Dominik kardinál Duka OP.

JUDr. Jan Kotous uvádí konferenci. V první řadě zleva hejtmanka Jihočeského kraje Mgr. Ivana Stráská, biskup Mons. Vlastimil Kročil, J. Em. Dominik kardinál Duka OP, primátor Českých Budějovic Ing. Jiří Svoboda, prof. Petr Sommer, doc. Vratislav Vaníček a rektor Jihočeské univerzity prof. Bohumil Jiroušek.

Foto Karel Lojka

Během konference, rozdělené na tři tematické bloky, se příspěvky jednotlivých přednášejících soustředily zejména na dobu 13. století, kdy vrcholí zakládání královských měst a hradů a budují se kláštery. Ke slovu se dostávají mendikantské (žebравé) řády – dominikáni, františkáni, karmelitáni a augustiniáni. Bohatě vrstva měšťanů v nově zakládaných městech a panovník Přemysl Otakar II., zakladatel města České Budějovice a českobudějovického dominikánského kláštera, tento rozmach setrvale podporuje.

V dopolední části konference vystoupil jako první doc. PhDr. Vratislav Vaníček, Ph.D., který se ve svém příspěvku věnoval otázkám sakralizace české státnosti v 9. – 13.

století. Hned na začátku svého příspěvku zdůraznil, že základním vkladem sjednocovacích procesů v Čechách byla „kodifikace vlády Přemyslovců jako svým způsobem sakrální dynastie“, jak to vyjádřila tzv. Kristiánova legenda, kterou prof. Josef Pekař nazval „první českou kronikou“. Podle doc. Vaníčka se sakralizace české státnosti „rozvíjí ve dvou rovinách, které se svými vznešenými nositeli, králem, biskupy a pány, vzájemně prostupovaly – v horizontální rovině zemské a vertikální královské“. Profil české státnosti, založený na úloze národních světců, dokládá, že duchovní a světské vazby měly u nás vždy dostatečnou energii k řízení a budování státu.

Na vystoupení doc. Vaníčka navázal svým příspěvkem Prof. PhDr. Petr Sommer, DrSc., z Archeologického ústavu Akademie věd ČR, který se zabýval novými poznatky o středověkých českých mendikantských konventech. Proces zakládání měst v době panování Přemysla Otakara II. byl zásadně ovlivněn působením mendikantských řádů dominikánů a minoritů na našem území a budováním jejich klášterů, které v nezastupitelné míře přispěly k rozvoji vzdělanosti, řemesel a obchodu. Příspěvek profesora Sommera uzavřel dopolední blok konference věnovaný obecným trendům.

Po přestávce na oběd, který byl účastníkům podáván formou rautu v historické budově tzv. Solnice v sousedství bývalého dominikánského kláštera, byla vystoupení jednotlivých referentů věnována královskému městu České Budějovice, dominikánskému klášteru při kostele Obětování Panny Marie a osobě prvního převora Jindřicha Libraria. Jako první referent vystoupil současný první náměstek českobudějovického primátora Mgr. Juraj Thoma, který seznámil účastníky s archeologickým výzkumem klášterního kostela Obětování Panny Marie, prováděným před restaurováním interiéru koncem 70. let a v průběhu 80. let 20. století. Na jeho vystoupení organicky navázal PhDr. Petr Pavelec, Ph.D., z Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích, který upozornil na význam v klášteře dochovaných středověkých nástěnných maleb jako média historické paměti.

Od 15.00 hodin byli účastníci konference podrobně seznámeni s předběžnými výsledky průzkumu předpokládaných ostatků Jindřicha Libraria, k jejichž nálezu došlo v loňském roce. S výsledky a s dalším postupem seznámil přítomné tým odborníků, který se výzkumu dlouhodobě věnuje. Referující archeoložka Mgr. Zuzana Thomová seznámila přítomné s vlastním objevem pozůstatků, Ing. Jiří Šindelář s postupem nedestruktivního výzkumu nálezu. Dále vystoupili archivář PhDr. Daniel Kovář, odborné pracovnice Jihočeského muzea v Českých Budějovicích a Jihočeské univerzity archeozooložka Mgr. Lenka Kovačiková, antropoložka Mgr. Erika Průchová a archeoložka Mgr. Tereza Šálková, které zabezpečovaly antropologický a navazující výzkum údajných ostatků. Výzkumu se rovněž zúčastnil M. S. Alexander Cherkinsky, Ph.D., z Centra pro aplikované izotopové studie, University of Georgia, GA, USA.

I když radiokarbonová metoda datace ostatků naznačila, že se jedná o kosterní pozůstatky několika jedinců časově mladších než je rok 1281, kdy bl. Jindřich Librarius zemřel, přesto výzkum nekončí. Pod pohřební nikou, kde se nacházely druhotně uložené ostatky, objevil totiž výzkumný tým další prostor. Opět formou nedestruktivního průzkumu zde byly zjištěny četné kosterní pozůstatky, které budou ještě během tohoto roku vyzdvíženy a podrobeny zkoumání.

Na to ve svém závěrečném vystoupení poukázal děkan katedrální kapituly a současně duchovní správce farností v Českých Budějovicích P. Dr. Zdeněk Mareš, Th.D. Přítomným

oznámil, že z konference bude vydán v době co nejkratší sborník příspěvků a výzkum pohřební niky, která skrývá ve skutečnosti bývalou stěnovou kapli zasvěcenou sv. Vavřinci, bude pokračovat. Předpokládá se její kompletní zrestaurování, rehabilitace, konečná úprava a zpřístupnění veřejnosti formou vyjadřující zachování a obnovu úcty bl. Jindřicha Libraria OP, který měl zásadní podíl na založení města.

Konference, která se uskutečnila pod záštitou J. Em. Dominika kardinála Duky OP, arcibiskupa pražského a primase českého, a hejtmanky Jihočeského kraje Mgr. Ivany Stráské, byla zakončena v 17.00 hod. slavnostní bohoslužbou v klášterním kostele. Spolu s českobudějovickým biskupem Mons. Vlastimilem Kročilem a dalšími duchovními ji sloužil jako hlavní celebrant kardinál Dominik Duka.

V klášterním kostele byly v den konání konference vystaveny nálezy schránky a archiválií, které byly vyzvednuty při průzkumu zadržené niky v jižní stěně trojlodí kostela v loňském roce.

Svým průběhem, počtem účastníků, aktivním zapojením církevních, státních, vědeckých a městských orgánů a organizací konference jednoznačně potvrdila reálnost účinné spolupráce mezi jednotlivými složkami naší společnosti.

Jan Kotous

Novinka na internetových stránkách SPCP

Na internetové stránky Společnosti pro církevní právo byl v těchto dnech umístěn životopis předsedy této společnosti a profesora církevního práva Jiřího Rajmunda Tretera, který podrobnějším způsobem líčí jeho životní osudy a krátce líčí život jeho rodičů, sourozenců a některých jeho příbuzných, kteří se stali známými.

Životopis naleznete na adrese <http://spcp.prf.cuni.cz/pdf/Tretera-zivotopis.pdf>.

zh

Periodikum Aktuality Společnosti pro církevní právo Praha – Brno – Olomouc vydává a rozesílá Společnost pro církevní právo, Sudoměřská 25, 130 00 Praha 3.

Fotografie na titulní straně: Sloup Panny Marie na náměstí T. G. Masaryka ve Stříbře. Foto František Kratochvíl.

Šéfredaktor: P. Jiří Rajmund Tretera OP

Zástupce šéfredaktora: Záboj Horák

Redakční rada: Vojtěch Círus, Tomáš Grundza, Jakub Nagy, Marek Novák, Jan Svatoš

Úprava fotografií: Antonín Krč

Starší čísla online: spcp.prf.cuni.cz/aktuality. Aktuality vycházejí dvakrát měsíčně.

spcp@prf.cuni.cz

ISSN 2336-5595